

Prokletí krásy

Pro irského setra je typická nezaměnitelná červená barva

Irský setr

Mnozí ho pokládají za nejkrásnějšího loveckého psa. Někteří za nejhezčího psa vůbec. Když se sytě červené zbarvení srsti zaleskne ve slunečních paprscích, je těžké nepropadnout jeho kouzlu.

Krása ale vždy štěstí nepřináší. Irskému setrovi se téměř stala osudnou. Způsobila, že ze skvělého loveckého psa se málem stalo plemeno ryze společenské až pokojové. Naštěstí ne docela...

Červenobílý byl první

Jako všichni setři i ten irský navazuje na staré lovecké španěly. Prošel si však poměrně dlouhým vývojem, takže dnes se ze všech setrů podobá španělům nejméně. Původní setři z počátku 18. století by se dnešním milovníkům plemene asi zdáli na pohled nezajímaví až nudní. Nebyli příliš elegantní, vyznačovali se hrubší tělesnou stavbou a ze všeho nejvíce se podobali křížencům mezi irským vodním španělem a irským teriérem s lehkým přídatkem gordonsetra. Na formování moderního irského setra se pravděpodobně podíleli červenobílí španělé z Francie (typu bretaňského ohaře) a zřejmě i další plemena. Spory se vedou o možném přimísení krve pointerů, které irský setr poněkud připomíná svou ušlechtilou tělesnou stavbou. Plochou stavbou těla se zase trochu podobá chrtům.

Sytá červená barva čerstvě vylouplého kaštanu, která je dnes přinejmenším v očích veřejnosti hlavním rozpoznávacím znakem plemene, nahradila původní kombinaci červené a bílé. Celočervení setři se vyvinuli v Irsku až zhruba o sto let později a kvůli jejich úchvatné kráse je postupně začala preferovat většina aristokratických loveckých psinců. Koncem 19. století se počet červenobílých a červených irských setrů vyrovnal, aby postupně začali jednobarevní psi převažovat. Když na konci 19. století lovci došlo k prvním dovozům do USA, přivázela se už jen červená varieta. Došlo to tak daleko, že kolem roku 1920 byla červenobílá forma pokládána za vyhynulou. K její obnově a oficiálnímu uznání ze strany FCI došlo za velmi dlouhou dobu, až v roce 1989. Od té doby je červenobílý

irský setr pokládán za samostatné plemeno a vyznačuje se i některými odlišnostmi v tělesné stavbě.

Ale když se podíváte pozorně, u mnoha irských setrů i dnes objevíte bílou skvtnku na hrudi, hrdle, bradě nebo prstech jako pozůstatek po dávných předcích. Tyto malé bílé znaky nejsou sice žádoucí, ale mají svou logiku danou vývojem, a tak nejsou považovány za diskvalifikující vadu.

Z lovce hvězdou výstav

Irští setři byli a jsou cenění a velmi výkonní lovečtí psi pro práci na souši i ve vodě. Používali se především k lovu kachen, bažantů, křepelky, sluk, tetřivků a další pernaté zvěře. Vyznačují se skvělým čichem, rychlostí, silou a vytrvalostí. Měli by to být skvělí aportéři s přímo vzorovým vystavováním a dobrými aportova-

cími schopnostmi. Při hledání bývají velmi rychlí, přitom důkladní a svědomitě prohledávající velké plochy. Tyto vlastnosti se sice z plemene úplně nevytratily, ale dlouhou dobu byly zatlačovány do pozadí. Irskému setrovi se stala prokletím

Irský setr má být výkonný lovecký pes

jeho nápadná krása. Stával se z něj víc a víc atraktivní společenský pes a jen málo chovatelů se věnovalo chovu pracovních linií.

Irský setr je se svou jedinečnou barvou, dlouhou hedvábnou srstí a prostornou chůzí už na první pohled hotovým ztělesněním půvabu. Sympatický dojem podtrhuje ocas neustále přátelsky komíhající

Jsou nejen krásní, ale také přátelští a snášenliví

Prokletí krásy

Ušlechtilá delší suchá hlava

ze strany na stranu. Výstavní psi toho však musí mít mnohem více než jen krásnou srst: velmi harmonické proporce typické pro loveckého psa, robustnost bez hrubosti, hrdé držení hlavy, svalnaté zadní nohy, tmavé mandlové oči s měkkým, přátelským, ale ostrážitým výrazem. Do role výstavního psa se irský setr dostal zvláště v Anglii. Nejvýznamnější chovatelkou na počátku moderního chovu se stala jistá slečna Beplerová, která však nevěnovala loveckým vlohám svých zvířat pozornost a soustředila se výhradně na jejich krásu a prezentaci na výstavách. I kvůli ní začal být irský setr v Anglii stále víc (i když výjimky existovaly) označován jako typický „showdog“. Trochu jinak tomu bylo v Irsku, kde se snažili plemeno chovat pod heslem „krása a výkon“ a dlouhodobě se věnovali rozvíjení loveckých schopností irských setrů. V USA byl irský setr na přelomu šedesátých a sedmdesátých let minulého století letečtým sloveně reprezentativním, módním psem (pořídil si ho mimo jiné prezident Nixon), noviny byly plné inzerátů na štěňata a kvalita šla zákonitě dolů. Začaly se objevovat problémy s povahami, zvyšoval se podíl dědičných nemocí. Naštěstí zájem veřejnosti opadl a situace se normalizovala. Dnes se početnost irských setrů v USA pohybuje někde kolem šedesátého místa na žebříčku početnosti plemen. V poslední době tam vzrůstají počty výstavních psů, kteří mají složený lovec-

ké zkoušky a objevují se i na soutěžích field trials. Je potěšitelné, že se mnoho majitelů a chovatelů vrací k loveckému využití irských setrů a to i tam, kde bylo na nějakou dobu pozapomenuto. Dnes existuje celá řada psů, kteří uspěli ve výstavním kruhu i při loveckých soutěžích a dokonce získali titul šampiona v obou oblastech.

U nás zkoušky z výkonu byly a jsou nezbytnou podmínkou zařazení do chovu, což zaručuje, aby se lovecké předpoklady setrů udržely i v dalších generacích.

Past na nezkušené

Irský setr je krásný, neodolatelný a veselý pes. Není to ale pes nenáročný. Zvláště v mládí. Setři jsou dlouho štěňaty, dospí-

vají pozdě. Většinou po všech stránkách dospějí až ve věku dvou až tří let. Pokud má být soužití s nimi harmonické, majitel musí investovat hodně času a energie k tomu, aby se úspěšně dokončila přeměna z divokého štěněte na dobře vychovaného dospělého psa. Nedostatek pozornosti a zaměstnání je jedním z hlavních důvodů, proč s dospělými irskými setry nezřídka bývají potíže. Lidé si koupí nádherné červené štěňátko a očekávají, že z něho vyroste nádherný, perfektní irský setr. Ale bez trpělivosti a řádného výcviku budou mít doma psa sice krásného, ale neklidného, nervózního a nevladatelného.

Irský setr se učí středně rychle, někdy se projevuje poněkud tvrdohlavě. Ovšem když už si jednou něco osvojí, hned tak to nezapomene. Laskavé, ale pevné zacházení bez zbytečné tvrdosti či dokonce krutosti je způsob, s jehož pomocí rozumný majitel vychová inteligentního, oduševnělého irčana. Jedná se o citlivé plemeno, které velmi špatně reaguje na tvrdé výcvikové metody.

Dospělí dobře vychovaní irští setři jsou doma klidní, přátelští zpravidla ke všem lidem bez rozdílu, neagresivní, s velkým pochopením pro děti. Jejich bouřlivá povaha se projeví maximálně na chvíli, když přijde návštěva, její nadšené vítání si neodpustí. Pokud mají možnost vyběhnout svou energii venku, doma bývají klidní, a tak je možné bezproblémové soužití i v bytě.

Irský setr ho rozhodně uvítá. Chce být součástí rodinného „klanu“, žádá si lásku a pozornost svých majitelů. Pokud byste ho zavřeli někam dozadu na zahradu a ignorovali ho, začal by si sám hledat způsoby jak se zabavit, a ty by mohly být velmi destruktivní. Štěkáním nebo hrabáním by se pravděpodobně začal snažit získat cestu ke svobodě.

Velký pozemek oplocený vysokým plotem, kde setr bude mít možnost vyběhat se a vydovádět, je samozřejmě při držení setra výhodou, ale sám o sobě nestačí. Zčásti mu sice může pomoci zbavit se nahromaděné energie, ovšem nezabaví ho nutkání k výletům do okolí. Nevytížený irský setr, který se nudí, dokáže překonat všechny překážky.

Irský setr přes veškerou svou krásu zůstává v prvé řadě loveckým psem. Na rozdíl od zahraničí u nás nedošlo k výraznému rozdělení plemene na linie lovecké a výstavní, protože bez složené zkoušky z výkonu u nás irští setři nemohou a nemohli působit v chovu.

Netvrdíme, že je zcela nemožné držet si irského setra jako vysloveně rodinného

Standard krátce

ČÍSLO STANDARDU: 120
CELKOVÝ VZHLED: Nápadně elegantní a ušlechtilý pes s delší srstí, hlubokým užším hrudníkem a lehce klenutým krkem
CHARAKTERISTIKA: Živý, veselý a citlivý pes přátelský k lidem, s výraznými loveckými instinkty
SRST: Delší, co nejvíce rovná, ocas tvoří prapor
ZBARVENÍ: Sytě kaštanové beze stopy černé
VELIKOST: Psi 57,5 – 66 cm, feny 54 – 61 cm

psa. Každý, kdo se rozhodne pořídit si ho jen jako společníka, však musí počítat s důsledky tohoto rozhodnutí. To znamená, že jeho pes bude potřebovat hodně pohybu. Plemeno tak aktivní, energické, pohyblivé a svobodomyšlné potřebuje několik hodin pohybu denně. Krátké pro-

Jsou velmi dobrými aportéry

cházkou po parku mu v žádném případě nemohou stačit! Ovšem dobrá vůle a dostatek času nestačí. Pokud si majitel nedá už od útlého dětství práci s nácvikem dokonalého přivolání, pokud nebude svému setrovi důsledně, ale neúprosně vštěpovat základy poslušnosti, může se ze společných procházek stát hra nervů. Setři se dobře orientují v krajině, při pohybu mívají obrovský rozptyl a rádi terén prozkoumávají na vlastní pěst.

Snadno se nechají zlákat zajímavým pachem nebo stopou zvířete. Irský setr nemusí bezpodmínečně absolvovat lovecký výcvik (i když je to pro něj nejlepší), ale nějaké zaměstnání potřebuje. V USA se běžně účastní soutěží v poslušnosti (obedience), zvládne i agility, baví ho stopování a aportování. Potřebu pohybu může zčásti naplnit i běh u kola. Důležité je uvědomit si jedno: ne každý, komu se líbí irský setr (takových lidí je ostatně většina), má dostatek času, entuziasmu i autority k tomu, aby mu poskytl všechno, co potřebuje.

Srst chce své

Nádherná srst patří k hlavním ozdobám irského setra. Svého nositele navíc dobře chrání před výkyvy počasí. I když na péči není nijak zvlášť náročná, žádá si své. Někdo svého setra kartáčuje pár minut každý den, jiný tvrdí, že stačí vykartáčovat ho jednou týdně. Každý den je však třeba se ujistit, že se někde, třeba za ušima nebo vzadu na „kalhotkách“, netvoří zplstnatělá místa, a pokud ano, odstranit je zavčas.

Psi, kteří se mají úspěšně účastnit výstav, ovšem vyžadují péče o něco víc. Srst výstavních jedinců se několikrát ročně zlehka trimuje, aby se odstranily přebytečné odumřelé chlupy a aby se zvýraznila ušlechtilost linií. Cílem je, aby se ještě zvětšila jejich krása, ale přitom se zachoval přírodní vzhled. I u běžných jedinců je třeba zastříhávat delší srst mezi prsty a také odstraňovat přebytečnou srst ze zvukovodu, která by mohla vyvolat zánět uší. Také u nich trimování brání tvorbě zplstnatělých míst. les

